

Predatie van weidevogelnesten opnieuw onder de loep

Dit voorjaar doet Sovon in verschillende gebieden onderzoek naar het beschermen van weidevogelnesten tegen predatoren en het effect daarvan op de aantallen jongen die groot worden.

Een complex vraagstuk

In Nederland wordt al jarenlang gediscussieerd over de rol van predatie op eieren en kuikens van weidevogels als oorzaak van de afname van de weidevogelaantallen. Op sommige momenten laat deze discussie in alle hevigheid op, wordt er fel gediscussieerd over oorzaak en gevolg en dat is niet voor niets. Veel partijen maken zich zorgen over de aanhoudende achteruitgang van weidevogels. Met name boeren die gezamenlijk agrarisch natuurbeheer organiseren en veel doen voor de bescherming van weidevogels, voelen teleurstelling als ze ontdekken dat nesten in hun zorgvuldig beheerde vogel-weides leeg zijn gesnoept.

De afname van weidevogels is echter een complex probleem waarbij verschillende factoren het onder andere Grutto, Kievit, Tureluur en Scholekster moeilijk maken om hun jongen groot te brengen. Om de leefomstandigheden voor deze soorten te verbeteren is een combinatie van maatregelen vereist, want het weghalen van één van de verliesoorzaken blijkt niet te leiden tot het stoppen van de afname. Vooral de

omstandigheden waarin de jongen opgroeien zijn, ondanks vele maatregelen, vaak nog onvoldoende. Zo liet onderzoek door de Rijksuniversiteit Groningen zien dat de aantallen uitvliegende jonge Grutto's in kruidenrijke, laat gemaaid graslanden ongeveer even groot zijn als in de jaren tachtig. Maar in graslanden die vroeg in het jaar worden gemaaid of bewerkt, is het aantal vliegvlugge jongen ondanks nestbescherming tegenwoordig heel laag. Gruttokuikens hebben een drie tot vijf maal zo grote kans om opgegeten te worden als ze een perceel met kort gras oversteken, dan wanneer ze zich op een perceel met lang gras bevinden. In zulke kort-grasgebieden zijn de aantallen weidevogels het sterkst afgenomen. De toegenomen dichtheid aan predatoren lijkt vooral een probleem te zijn in gebieden met een slechte habitatkwaliteit.

Onderzoek 2018

In het onderzoek van dit voorjaar bekijken we wat het effect is van het elektrisch uitrasteren van percelen in belangrijke wei-

devogelgebieden.

Dit kan, naast verbetering van de habitatkwaliteit, een hulpmiddel zijn om de populatie (sneller) vooruit te helpen. We onderzoeken of het uitrasteren voldoende bescherming van nesten en kuikens biedt tegen predatie door verschillende zoogdieren. Met die kennis hopen we een onderbouwing te kunnen geven voor een goede bescherming in gebieden waar predatie door zoogdieren een grote invloed heeft.

Voor dit onderzoek zijn eerst goede weidevogelgebieden uitgezocht die liggen binnen de gebieden die door de provincies zijn aangewezen voor het toepassen van agrarisch natuurbeheer. De invloed van predatie op jonge vogels hangt immers samen met de kwaliteit van de opgroeiomgeving van de kuikens. Jongen verkeren in een gebied van hoge kwaliteit eerder in een optimale conditie en hebben dan een hogere overleving. Wanneer het voedselaanbod laag is, zullen kuikens relatief meer tijd moeten besteden aan foerageren en

Kievitkuikens op het nest, gaan ze het overleven?

Een kievitnest met datalogger
klaar voor gebruik

Een Vos op de
cameraval

Cameraval bij
Gruttonest

worden ze langer blootgesteld aan predatie. Er zijn vele methoden beschikbaar om weidevogels te beschermen tegen predatie, waaronder het afrasteren van een gebied met schrikdraad om grotere zoogdieren zoals Vos of Das af te schrikken. Andere mogelijkheden, met hun eigen voor- en nadelen, zijn bijvoorbeeld het aanleggen van muizenstroken (alternatieve voedselbron voor predatoren), afschot of vangen van predatoren, verwijderen van uitkijkbomen voor vliegende predatoren, verminderen van verstoring in het gebied (zodat oudervogels minder vaak van het nest af hoeven en er minder kans is dat predatoren zien vanwaar ze opvliegen), vergroten van de openheid van het landschap en verhogen van voedselbeschikbaarheid voor de kuikens. Voorlopig beperkt het onderzoek zich nog tot het verbeteren van de kuikenproductie door het uitsluiten van predatoren die het vooral op de eieren hebben gemunt.

Tijdens het onderzoek wordt de stand van weidevogels bijgehouden en worden methodieken getest om de aanwezigheid

van vossen en vliegende predatoren gestandaardiseerd vast te leggen. Bij een deel van de nesten wordt het moment van predatie (dag/nacht) met temperatuurloggers vastgesteld of zijn camera's geplaatst om de predator vast te leggen. Dit wordt zowel in gebieden met als zonder raster gedaan. Het ligt in de bedoeling om de dit jaar geteste methodieken bij succes uit te breiden naar gebieden die ook met andere predatorbeheermaatregelen werken.

Eerste indrukken

Naast de vele vrijwilligers die in dit onderzoek meehelpen, komt Frank Majoor als veldmedewerker in alle gebieden. Hij helpt bij het plaatsen van de rasters en voert aanvullend veldonderzoek uit. Het plaatsen van de rasters is vrij arbeidsintensief en duur. De rasters bestaan uit vier draden om vos en das te kunnen weren, waarvan de onderste draad kort boven de grond is gespannen. Deze draad moet met regelmaat vrij gehouden worden van de vegetatie omdat anders de stroom weg kan lekken en het raster

minder effectief is.

Overdag wordt gekeken naar alle rovers die rondvliegen en worden sporen gezocht van roofdieren als Vos en huiskat door vaste transecten af te zoeken op hun keutels. In een van de gebieden zijn geen rasters geplaatst maar probeert de WBE al jaren alle vossen in de winter weg te schieten. Uit camerabeelden bleek echter dat er nog wel vossen rond lopen. Het zoeken naar sporen van predatoren leverde vooral buiten de afgerasterde gebieden vossenkeutels op. Het observeren van gevleugelde predatoren leverde nog niet veel op. Deze zullen naar verwachting vooral langskomen wanneer er kuikens aanwezig zijn.

De temperatuurloggers in de nesten wijzen uit dat nestpredatie in weides waar geen raster staat vooral 's nachts plaatsvindt. Binnen de rasters is dit nog niet geconstateerd. Rasters lijken nachtelijke zoogdieren dus voldoende af te schrikken.

● **Marieke Berman & Wolf Teunissen**
Foto's: Frank Majoor

Rasters uitzetten, een klus die tijd
vraagt.

**Als vrijwilliger
meedoen met onderzoek
naar weidevogels? Meld je dan
aan voor het Meetnet Agrarische
Soorten of onderzoek een broedvo-
geltelgebied via het BMP in agrarisch
gebied. We zijn op zoek naar tellers die
in agrarisch gebied de broedvogelstand
helpen te inventariseren.**

**Meer info: sovon.nl/MAS of
sovon.nl/BMP**